

Beskytt deg mot søppelpost / spam.

Alle vet hva det er å få reklame i postkassen eller utenfor døren som en ikke har bedt om, eller kanskje angre på at vi har bedt om. Selv om det finnes merkelapper vi kan henge på dør og postkasse, og som klart forteller at vi ikke ønsker slik post, kommer noe likevel.

Slik er det også når det gjelder elektronisk distribuert «søppel». Dette kan være via e-post, sms, eller andre e-kanaler. Noen undersøkelser viser at 90% av all e-post i verden, er e-post vi ikke ønsker eller såkala søppelpost.

Ofte er dette reklame. Men mye søppelpost har til hensikt direkte å svindle mottaker. F.eks. kan avsender gi seg ut for å være en bank, en organisasjon, en venn eller noe annet som vi normalt ville se på som seriøst. Det kan hende de ber oss om å oppgi påloggingsinformasjon (mens vi tror vi logger oss inn i banken, paypal, e.l.), personnummer, eller annen viktig informasjon, og slik kan de lure eller «fiske» følsom informasjon i fra oss. Deretter kan dette brukes for å svindle oss. Det kan også være brev med tilsynelatende tilbud om store gevinster dersom du investerer i det ene eller andre. Eller rett og slett tiggerbrev med sentimentale fortellinger om noen som absolutt trenger din hjelp e.l.

Nå høres dette kanskje skremmende ut, at vi kan utsette oss for dette på nettet. Og alle kan vel være uheldige. Men stort sett går det greit om vi bare er litt bevist og har noen kjøreregler i bakhodet. Se lengre ned i artikkelen.

Bøter.

Forbrukerombudet har forsøkt å komme en del av problemet til livs ved å true med relativt store bøter for utsendelse av søppelpost. Da er det snakk om det vi normalt ville se på som seriøse aktører som får sendt ut reklame på denne måten (masseutsendelse) uten samtykke. Men det er også mye vi selv kan gjøre for å beskytte oss.

Bevisst.

Å være bevisst for å beskytte seg mot søppelpost er viktig. Da mener vi at alle har sin individuelle måte å bruke internett og smarttelefoner på. I forhold til denne bruken må vi vite mot hva og hvordan vi beskytte oss. Eksempelvis er det noen som bruker internett bare for å lese nyheter. Andre bruker internett for å handle på nettet. Noen bruker primært sosiale tjenester. Det er da forskjellige utfordringer man møter. Når det gjelder elektroniske brev (post), er det viktig å kjenne til at elektronisk post via Digipost eller e-Boks er sikrere en vanlig e-post.

Se brev fra jan. d.å. <https://www.seniornett.no/dokumenter/medlemsbrev-januar-2017/>.

Leser vi nyheter osv. er det en annen sak, da utsettes vi kanskje for annonser og tilbud hvor vi mer eller mindre «lures» til å legge igjen informasjon. Internett og tjenester der er ofte veldig flyktige.

Derfor å vite hva og hvor man vil er desto viktigere. M.a.o. alt som flagrer er ikke like viktig. Det du hører eller leser, f.eks. det jeg skriver nå, alt er ikke like viktig for alle.

Kjøreregler.

Det er flere ting vi kan gjøre og som kan begrense problemet med søppelpost. Generelt er kunnskap om hva søppelpost / spam er, og hvordan den kan gjenkjennes viktig. Samt hva syns du er viktig for deg? Men for å ha noen punkter å velge eller tenke over, nevner vi her noen.

- Dersom meldingen er i fra en ukjent / uventet avsender, kan det være greit å være litt på vakt. La deg aldri presse til å betale eller svare på noe du ikke forstår. Snakk med venner, familie eller noen andre om du er usikker.
- Dersom meldingen i brevet ser ut til å være fra banken (eks. e-post fra DNB), sjekk e-post adressen i «fra feltet». Er den fra banken vil den vanligvis se ut noe sånn som (navn)@DNB.no. Banken vil ikke sende deg e-post fra Yahoo eller Gmail osv. Dette gjelder også andre firma og organisasjoner.
- Vær forsiktig med å klikke på lenker i e-poster. Ved å holde musen over en lenke uten å klikke, kan du noen ganger se hvor du kommer dersom du klikker.
- Aldri svar på søppelpost, men slett den.
- Beskytt din egen e-post adresse. Dette gjør du ved å være selektiv i forhold til hvor du legger den igjen. Ha gjerne en e-post adresse for venner, og en annen (som ikke er så farlig med) for ukjente. Noen bruker enda flere e-post adresser. Men for mange adresser kan bli rotete.
- Når du sender e-post til flere venner og kjente samtidig, ikke lag en lang liste med kopier. Legg dem heller inn under Bcc / «skjult kopi». Da distribuerer du ikke andres e-post. Du kan også legge din egen i til feltet.
- Sørg alltid for å bruke seriøse nettsteder, e-post program og apper. Ikke ha flere programmer / apper på maskin, nettbrett eller telefon, en du trenger. Hold alltid operativsystemet oppdatert, samt spamfilter og andre sikkerhetsanordninger (antivirusprogram og brannmur).

Ved å følge rådene i det siste punktet vil du også ha en sunn maskin generelt, og sikkerhetshull og svakheter vil fanges opp og bli tatt hånd om tidlig.

Spamfilter.

Vi tar med litt om spamfilter på slutten. Dersom du har et spamfilter tilknyttet ditt e-post program kan det være lurt at du av og til tar en titt i «spam boksen» eller «søppelpostkassen» eller hva det kalles i ditt system. Denne eller disse finner du gjerne sammen med dine andre postkasser (inn, sendt, utkast osv). Når du ser gjennom e-posten her, vil du kunne se om filteret har fanget opp e-post

som du mener er seriøs. Noen ganger kan det skje. Da har du mulighet å fortelle filteret at dette er godkjent e-post. Neste gang du får en e-post fra denne avsender, vil den slippe gjennom til innboksen.

Noen lenker om søppelpost.

- <https://no.wikipedia.org/wiki/S%C3%B8ppelpost>
- <https://support.office.com/nb-no/article/Oversikt-over-filteret-for-s%C3%B8ppelpost-5ae3ea8e-cf41-4fa0-b02a-3b96e21de089>
- <http://www.nettavisen.no/nyheter/10-triks-for-a-bli-kvitt-spam/213346.html>

Svein Inge Isdal, Seniornett Norge